

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Kolizní úprava kompenzačních obchodů z pohledu českého mezinárodního práva soukromého

Kolizní úprava pro vícestranné kompenzační obchody je zakotvena v § 10 odst. 2 písm. g) ZMPS („ ... se zpravidla řídí ... smlouvy o vícestranných výměnných obchodech právním řádem, jehož použití nejlépe odpovídá uspořádání těchto vztahů jako celku.“). Toto ustanovení tedy neobsahuje zvláštní kolizní kritérium. Zároveň stanoví, že se mají řídit právním řádem jedním, což je významné zejména v případech, kdy je kontrakt pokryt konstrukcí sestávající z více smluv.

Kolizní úprava pro vícestranné kompenzační obchody je zakotvena v § 10 odst. 2 písm. g) ZMPS („ ... se zpravidla řídí ... smlouvy o vícestranných výměnných obchodech právním řádem, jehož použití nejlépe odpovídá uspořádání těchto vztahů jako celku.“). Toto ustanovení tedy neobsahuje zvláštní kolizní kritérium. Zároveň stanoví, že se mají řídit právním řádem jedním, což je významné zejména v případech, kdy je kontrakt pokryt konstrukcí sestávající z více smluv. Problém ale nastává, jaký hraniční určovatel má být použit. Kučera navrhuje následující: „Bude nutné hodnotit plnění kterého z účastníků je hospodářsky rozhodující a vedlo ke sjednání vícestranného výměnného obchodu, tak, aby se použilo právo jeho sídla (bydliště)... Pokud by to nebylo schůdné, bylo by možno uvažovat i o použití práva místa uzavření smluv, byly-li sjednány v jednom státě mezi osobami přítomnými v době sjednání smluv v tomto státě.“. Já k tomu jen dodávám, že v případě buybacku by se dalo říci, že účelem smlouvy (nebo smluv) bylo postavit výrobní provoz. Nicméně v případech, kdy dochází k vícestrannému pohybu zboží a peněz, které má přibližně ekvivalentní hodnotu, bude rozhodnutí, které plnění je nejvýznamnějším, nemožné. Musím nicméně přiznat, že na jiné řešení jsem nepřišel.

Na některé z dílčích smluv kontraktu by se mohlo vztahovat ustanovení § 10 odst. 3 ZMPS, kam spadají všechny ostatní smlouvy v § 10 ZMPS výslovně neupravené, tzn. smlouvy inominátní a také smluvní typy, které jsou sice v občanském a obchodním zákoníku jakož i v jiných zákonech upraveny, ale o kterých § 10 ZMPS mlčí.

Dle mého názoru nastává problém u dvoustranných kompenzačních kontraktů, neboť § 10 odst. 2 písm. g) výslovně mluví o vícestranných výměnných obchodech. Dvoustranné kompenzační obchody tedy spadají pod ustanovení § 10 odst. 3 ZMPS. V případě, že by dvoustranný kompenzační kontrakt byl pokryt jedinou smlouvou, ať už směnnou či inominátní, nečinilo by to větší problémy.

Jestliže by kompenzační kontrakt byl zakotven v konstrukci více smluv, v mnoha případech by na každou z nich byl použit jiný hraniční určovatel, což je situace krajně nežádoucí.

Veźměme si modelovou situaci, kdy je jedná o dvoustranný countertradový kontrakt, přičemž strany nemají sídlo v témže státě. Kontrakt je pokryt konstrukcí sestávající ze smlouvy základní, typem inominátní, dodavatelské, typem kupní a odběratelské typem inominátní. Smlouva základní byla podepsána ve státě, kde žádná ze stran nemá sídlo a tudíž bude použit hraniční určovatel *lex loci actus* dle ustanovení § 10 odst. 3 ZMPS. Dodavatelská smlouva se bude řídit úpravou přímou tedy Vídeňskou úmluvou o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, popř. bude určeno rozhodné právo dle ustanovení § 10 odst. 2 písm. a) použit hraniční určovatel *lex domicilii* dodavatele. Odběratelská

smlouva byla uzavřena v nepřítomnosti a tudíž se na ni bude vztahovat hraniční určovatel lex domicilii příjemce návrhu na uzavření smlouvy.

Poznámka o postoji českého právního řádu k lex mercatoria

Volba práva je upravena v § 9 ZMPS. Ačkoliv je volba práva koncipována jako neomezená, není dle ustáleného výkladu možné lex mercatoria jako rozhodné právo zvolit. Taktéž jsou vyloučeny tzv. self-regulating contracts.

Naopak obchodním zvyklostem a to i v mezinárodním obchodě je český právní řád je nakloněn více, neboť dle ustanovení § 760 obchodním zákoníku v návaznosti na ustanovení § 264 obchodním zákoníku je v zásadě recipuje. Taktéž obchodní podmínky dle ustanovení § 273 obchodním zákoníku a mezinárodní vykládací pravidla dle ustanovení § 274 obchodním zákoníku lze použít.

Pro rozhodčí řízení je volba práva upravena v § 37 ZRR.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Nový daňový režim ESOP v České republice od roku 2026. Posun k ekonomické realitě a mezinárodním standardům?](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [10 otázek pro ... Barboru Paclíkovou](#)
- [Souhrn významných událostí ze světa práva](#)